

DOMOVINA

Uredništvo

Je na Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovollite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak **ponedeljek, sredo** in **petek** ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 krome. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poštnina, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Naložnina se pošilja upravnistvu, plačuje se vnaprej.

Za inserate

se plačuje od vsake petič-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat: za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

Kaj dela rusko ljudstvo?

(Dopis iz Rusije.)

Kaj dela rusko ljudstvo in kaj se godi v notranjosti zakotne ruske vasi? Na to vprašanje bi si moral odgovoriti vsakdo, kdor hoče govoriti in pisati o sedanjem stanju Rusije, o nje bližnji bodočnosti. Iz poročil z dežele mora zajemati nepristranski opazovalec in ne samo iz obširnih razprav velikomestnih novinarjev, kateri pod vsakdanjim utisom grozne realnosti pojavljajoče se v podobi nekoliko ropov, izvršenih smrtnih obsodb in samomorov, vidijo vse v črnih barvah in pravijo, da se je v širokih masah ljudstva ugnedil in utrdil pesimizem. Res je, da nam daje sodobna ruska realnost malo zadovoljivega, ni pa res, da je na deželi zavladalo pesimistiško razpoloženje. Smelo lahko trdim, pravi N. Falajev v „Slovu“, da ni na vasi niti sledu o kakem pesimizmu. Ta je plod mestne nezadovoljnosti. V vrstah ljudstva se čvrsto dela in to z vzvišeno mislijo, veselim srcem.

Kulturna zavest se probuja v ljudstvu in delo kulturnega napredka in pridobivanja se vrši v hitrejšem tempu. Najbolj površno opazovanje na mestu samem zadostuje, da se o tem prepričamo. Vprvič morda — po stoletih začena ruska vas natančneje preiskovati in proučavati svoje oralo, s katerim je od prihoda Varjagov orala svojo zemljo in to oralo se ji zdi danes smešno ubogo. Ruski mužik zamenjava danes svoje staro po praočetih podedovano oralo za moderni, kulturni plug. Hrepenenje po znanju in pismenosti raste na Ruskem z nesluteno naglostjo. Žganjarne se zapirajo in na njih mestu zidajo si mužiki šole, naročajo si časopise in se uče čitati. Sanjske bukve in bajke jim ne zadostujejo več, ljudstvo zahteva knjig, iz katerih bi se moglo poučiti. „Nikdar še“, piše nek učitelj na kmetih, „niso moji učenci kazali toliko ljubezni in spoštovanja do svojih beril ali čitank kakor sedaj. Prej je bila pesmarica zelo priljubljena čtivo, zdaj je kot nezaresna in nepotrebna zavržena“.

Politično vzproženje je popustilo, ni pa prenehalo. Ljudstvo je razumelo, da je navstala doba, ko se treba bojevati z drugimi sredstvi in se ravna po tem. Popravlja in usovršuje orodje, ustanavlja konsumne zadruge, združuje se, da bi si iz svoje moči pridobilo potrebni kredit, z eno besedo, dela vse, kar tako karakteristično imenujemo drobno kulturno delo. Ljudstvo se dviga iz globoke teme iz svoje moči. Nova doba je vzbudila v njem nove čute, nove smeri in vse to je prenasničeno s kritiko, hudo in neizprosno kritiko nekulturnih preživelosti iz minulosti.

Nek drug učitelj na deželi dodaje svojim opisom kulturnih stremeljenj ljudstva ta-le dejstva: „Nek trgovec z

mešanim blagom zatrja, da ni nikdar prodal kmetom toliko mila kakor ravno sedaj. Zdravnik, kateri deluje v neki zakotni, pozabljeni vasi, pravi, da se ljudstvo že no čuje z bab in zagovarjalcev ter da jim noče več verjeti. Enaka usoda je zadela tudi popotne menihe, nune in romarje, ki so bili do sedaj prave pijavke ruskega ljudstva“.

Tudi v privatno življenje mužikov prodirajo novotarije. Starci trpko tožijo, da mladina zgublja dolžno spoštovanje ter da se ženi tudi proti volji starišev, ravnaoč se samo po svojih lastnih željah. Mladi se ne marajo več podvreči občinskim sodiščem in zahtevajo, da bi na mesto teh sodišč bila ustanovljena nova. „Ta naša stara sodišča preveč smrdijo po žganju“, je rekel navaden kmet, „to treba premeniti“.

Zavest, da je samo s kulturnim delom mogoče zboljšati sedanje žalostno stanje, počasi spodriva staro geslo: „Bodemo živeli, kakor so živeli naši očetje“. Pod plaščem mirne apatičnosti, katero oddaljeni opazovalec po krivici drži za pesimizem, vrši se počasno pa ogromno delo, katerega dogledni uspeh je kulturno in gospodarsko prerodenje Rusije.

Bilo bi naivno trditi, da je to delo lahko, da gre povsod urno in gladko izpod rok, da se zapreke igraje premagujejo. Rusko ljudstvo dela v težkih okoliščinah, v zadržnem ozračju, z napetjem vseh svojih moči. Nek dober prijatelj, ki prihaja že 25 let v dotiko z različnimi sloji ruskega ljudstva ter živi sedaj že nad 5 let na vasi v zapadni Rusiji, mi piše, kaj sodi o današnjem stanju stvari. To je privatno pismo opazovalca, kateri ni imel namena opisati svoje utise za široko javnost. Tem večja je zato njih cena.

„Težki časi so napočili. Mlada revolucija se je vrgla v boj z mladostno strastjo in upornostjo ter mi štedila dragih moči. Podlomila je svoje moči in sedaj stoče spehana. Črna reakcija slavi trenutne zmage. Povrnitev v minolost pa je nemogoča. Moči za novo življenje rastejo v kljub navidezno oslabiljenju, rastejo ne samo od dne do dne, ampak od ure do ure. Čim glasneje se boče razlegalo zmagoslavno klicanje reakcije, čim glasneje bodo izražale podkupljive in mračnjaške moči svoje veselje, tem prej pride njih konec. Revolucija je storila svoje delo, nje misli so prodrle do najbolj oddaljene vasi, v najbolj pozabljene kote Rusije. Povsod na Ruskem klije danes seme novega življenja in ni je moči, ki bi je mogla zatreti. Tudi tukaj v naši Volynjski guberniji, katera je med vsemi gubernijami najbolj reakcionarna, se dviga in raste z vsakim letom, da, vsakim mesecem samospoznanje. Nove in nove ljudi srečuješ, kateri začenjajo razumevati javno življenje in se zanimati za nje. Doba

ostrega boja gineva ter se umiče prostemu kulturnemu delu.

Junaški, intenzivni boj, s katerim so hoteli na jeden mah porušiti stari red, ne odgovarja več sedanjemu trenutku. Naj kdo pravi kar hoče, ljudstvo do sedaj ni dovolj pripravljeno na novo življenje, ali bolje povedano, nikdo ga ni na to življenje pripravljaj. Ne bilo bi mogoče hujšega udarca za socializem kakor da bi sedaj popolnoma zmagal. Sem prepričan, da boče popolni triumf socializma početek njegovega pada. Rad priznavam, četudi nisem socialist, da boče igral socializem veliko ulogo v moralni in etični odgoji ljudstva. Ali ako bi že sedaj — pri današnjem psihičnem stanju ruske družbe zmagal, zvenci bi predno bi se mogel razcveteti, to bi pa po mojem mnenju za dolgo zadržalo razvoj ljudstva, da, morda bi bil to celo korak nazaj. Po vsej Rusiji razstresene sadike novega življenja bodo bolje uspevale pod sedanjim oblačnim političnim nebom, katero se od časa do časa razjasni pod pritiskom probujajočih se družabnih moči, nego bi pod vročim nebom novega političnega reda. Junaki revolucije so storili svojo dolžnost, prekopali so ledino, pripravili tla za setev, posejali so njivo. Sedaj pa je napočil trenutek, ko treba dati možnost vsklivi setvi, da se okrepi, zraste in se razcvete. Dela je mogo. Samo da to delo ne zahteva orjaške moči Nikole Seljaninovića. Za to delo so zadostne moči navadnih, drobnih ljudi. Nove misli prodirajo v ljudstvo mnogokrat popačene in se čedalje bolj pačijo. Glavna naloga sedanje dobe je torej, da bi je v pravi obliki podala tam, kjer imajo vršiti svoje poslanje. Po vrtnarsko bi dejal: „treba je opleti in potem okopati“. Za junake ni to delo, hrbet bi je bolel pri njem. To je delo za ljudi, znané na Ruskem pod imenom „kulturniki“. In kulturniki delajo . . .

Lidila.

Politični pregled.

Domače dežele.

Deželni zbori: češki, gališki, štajerski, solnograški, koroški, moravski, šlezki in predarlski so sklicani na 15. septembra, gornjeavstrijski, tirolski in goriško-gradiščanski na 22. septembra in bukovinski na 15. oktobra.

Včeraj se je vršil na Kladnem velik tabor, na katerem je češko prebivalstvo petih okrajev dvignilo oster protest proti brezobzirnemu in nasilnemu ponemčevanju, katero izvaja nemški kapital v tem še nedavno popolnoma češkem delu dežele. Ljudsko napredna stranka zastopa soglasno s češko slovansko soc. demokracijo načelo, da treba iti zlu do korena ter zahtevati reformo občinskega reda in

volilne pravice v naprednem in demokratičnem smislu; t. j. zahtevati pred vsem, naj se občine razdele ne na kmetske in mestne občine, kakor do sedaj, temveč na kmetske, mestne in industrijalne veleobčine. V teh industrijalnih veleobčinah bi morala biti združena z industrijalnim mestom vsa predmestja in vse vasi, katere stoje gospodarsko in socialno pod uplivom industrijalnih podjetij v mestu samem; končno naj se upelje splošna, jednaka in tajna volilna pravica v občinska zastopstva. — Koliko časa bo še poteklo predno bodo slovanske meščanske stranke spoznale, da je za vse slovanske narode v Avstriji neodkladna kulturna in politična potreba uvedba splošne in jednake volilne pravice v vsa autonomna zastopstva. Zdrav razum se najtežje uveljavlja.

Jezikovni zakon je baje že popolnoma gotov. Na željo nemškega in češkega ministra bodo nekatere podrobnosti manjše važnosti še premenjene. Kakor „Zeit“ poroča, so Čehi privolili v to, da se Češko teritorialno razdeli v češke in nemške okraje in da so dobili za to neke koncesije; da se razširi autonomija deželnega zbora itd. Čehi so baje tudi že obljubili, da se ne bodo zoperstavliali uvedbi okrožnih zastopov, katere je baron Beck obljubil kot reformo in demokratizacijo sedanje politične uprave. — Skupni vojni proračun boče znašal za 1909. leto za armado 315 milijonov proti 306 mil. za tekoče leto in tudi skupna potrebaščina za mornarico bo za 4 in pol milijone večja nego letos.

Zadnja „Sloboda“ primerja v uvodniku razmere v stari „ustavni državi“ Avstro-Ogrski z onimi v komaj mesec dni ustavno vladani Turčiji. Primer med razmerami na Hrvatskem, na Ogrskem, v Bosni in tudi v Avstriji končava na škodo stare avstro-ogrske ustavnosti, katera stoji v vseh obzirih in v vseh delih države globoko pod mlado turško ustavnostjo. Našim državlnikom je to nentajljivo dejstvo gotovo na sramoto; narodi avstro-ogrske države bi pa s tega lahko posneli nauk, da je zavednost in trdna volja izobraženega ljudstva močnejša nego spletke zaostalih diplomatov in koristolovnih ter nazadnjaških politikov, ki iz sebičnosti zadržujejo napredek in vsestranski razvoj narodov. Ko bi se ljudje naučili enkrat misliti in zaupati svoji pameti, bi bilo kmalo vse drugače.

Znano je, da nameravajo Mladoturki, kakor hitro se snide novi turški parlament, zahtevati, naj se Bosna in Hercegovina povrneti Turčiji. Turčija ima to pravico, ker sta obe deželi samo provizorično pod upravo Avstro-Ogrske. Ta zahteva turške vlade bi našla v okupiranih deželah na hvalo

Kallayevi in Burianovi državniški umetnosti zadosten odziv, kajti vse mohamedansko prebivalstvo je odločno proti pripojenju Bosne in Hercegovine k Avstro-Ogrski in bi, ako bi prišlo do tega, raje glasovalo za reinkorporacijo v ustavno in svobodno Turčijo, nego da bi še nadalje moralo prenašati šikane Burianovega sistema. Na Dunaju in v Budimpešti torej vedo, da sta več nego dve tretjini prebivalstva proti združenju z Avstro-Ogrsko, zato so se podvizali, da bi Mladoturke in turški parlament prehiteli in aneksijo čim prej izvedli. V tem so jim bili, kakor vedno, hrvatski klerikalci na službo. Ti klerikalci vseh strank in stranic so še nedavno proglašali v svojih glasilih hrvatsko-srbsko koalicijo kot izdajalko hrvatstva, ker je odločno izjavila, da naj se v Bosni in Hercegovini skuša doseči slogo prebivalstva in naj se skupno dela na to, da se uvede najprej ustavno življenje in autonomija in potem naj narod sam odloči za ali proti aneksiji. Takrat so ti klerikalni Velehrvati proglasili koalicijonaše za izdajalce Hrvatstva. In danes, ko je zapihal z Dunaja drug veter, je dr. Mandić, podžupan v Serajevu, nedavno še velik zagovornik Stadler-Frankovske politike, katera je tako širokoustno zahtevala aneksijo Bosne in Hercegovine s Hrvatsko, ta dr. Mandić je dne 18. t. m. izrazil v imenu vsega prebivalstva (kdo ga je v to pooblastil?) generalu Windsorju prošnjo, naj sporoči cesarju, da si prebivalstvo Bosne in Hercegovine želi, da bi okupirani deželi bili združeni z monarhijo in da bi se jim dalo ustavno življenje. Ta govornik hrvatskega klerikalizma je torej naenkrat zatajil svoje hrvatstvo in zahteva združenja s Hrvatsko in združenja z monarhijo, prepustivši veliki gospodi, naj sami odločijo, kam hočejo priklopiti to bagatelo imenovano Bosna in Hercegovina, Avstriji ali morda Ogrski. Ta bivši Velehrvat pravi, da govori v imenu vsega prebivalstva, dočim stoji za njim samo neznatna strančica Stadler-Frankovih klerikalcev. Taki so ti črni gospodje, tako je njih rodoljubje in njih načelnost. „N. Freie Presse“ in z njo drugi listi s. prinesli o Mandićevem govoru uvodnike, v katerih ni bilo o Hrvatih in Hrvatski niti besedice.

Dopisi.

Iz Lembaha pri Mariboru.

Nemci s posebno ljubeznivostjo kometirajo na slovensko okolico mesta Maribora. Tudi naš Lembah si žele pridobiti. Saj ga imenujejo „das viel-umsungene Lembach“ (mnogo opevani Lembah) ter so ga že tudi prav lepo opisali v graški „Tagaspost“, da bi v našo vas privabili čim več tujcev. Ob vsaki priložnosti prirejajo izlete v Lembach. Tako smo doživeli letos o Binkoštih pravo invazijo nemških pevcev, ki so kar poplavalili naš kraj. Prišlo jih je „kakor listja in trave“, vsak kotiček so napolnili, povsod ti je donelo nemško petje in „Heil“ na uho.

Pred kakim mesecem smo zopet doživeli mogočen nastop pevcev iz Mungucije, ki so ponosno stopajoč ob zvokih mariborske godbe prikorakali v našo vas ter poleteli na posestvo bogataša Scherbauma. Tam je Wastian v ognjevitnem govoru vzel vso okolico v nemško last in povzdigoval prednost Nemcev med drugimi narodi. — In zopet ni še dolgo tega, kar je nastopilo nemško dijaštvo ter od postaje med hajlanjem korakalo v „nemške“ Pekre.

Tako vedno Nemci osrečujejo nas Lembažane ter nam imponirajo s svojim ogromnim nastopom. V stvari leži

sistem. Mislite, da petje, ubrana godba, naše ljudstvo ne privlači? Mislite, da jim ne imponira mnogoštevilni nastop? Kako radi potem verujejo, da ima Nemec res prednost pred Slovencem.

Kdaj so pa videli Slovence v tako ogromnem številu obiskati našo vas! Kdaj slišijo milodoneče slovensko petje! Kaj pa store n. pr. mariborski Slovenci za probujo naroda v naši okolici? Pustijo se boriti peščico tukajšnjih narodnjakov, katerim še čuda ni upadel pogum pod neznosnimi razmerami, posebno odkar smo žal Slovenci politično tako razcepljeni. — Le tu in tam pride pogledat še kak mariborski narodnjak, da se prepriča pri čaši dobrega vinca, ali še nismo pozabili slovensčine. Pa kmalu jo zopet z naslednjim vlakom odkuri v Maribor, v svesti si, da je pomagal okolico rešiti.

Pokažimo vendar našemu ljudstvu, da tudi mi kaj zamoremo! Nastopimo tudi mi tako impozantno, kakor nastopajo Nemci. Poučujmo naše ljudstvo, da ne bode malikovalo tujch in hrepenelo po tujem jeziku. Naučimo ga narodnega ponosa, zdaj ga nima.

Mlada podružnica sv. Cirila in Metoda v Lembahu namerava prirediti 6. sept. v gostilni Fr. Robiča ljudsko veselico. Vabimo vse Mariborčane, katerim je na srcu ležeča mariborska okolica. Nobeden ne sme manjkati! Istotako vabimo vso Dravsko dolino ter prijatelje blizu in daleč. 6. sept. vsi v Lembah! — Čakajo vas različne zabave, postrežba je dobra, a vince izvrstno.

Naše ljudstvo je videlo letos že tako mogočne nastope Nemcev, mariborski Slovenci prekosite jih 6. sept.!

Tedaj na veselo svidenje!

Štajerske novice.

— Shod zaradi suše v Ptujju.

Včeraj se je vršil v Ptujju na dvoru Narodnega doma velik javen shod, obiskan od več nego 1000 kmetov ptujске okolice. Shod je veljal vprašanju podpor zaradi suše. Predsedoval je za društvo „Pozor“ gosp. Dragotin Zupančič. Govorila sta državni in deželni poslanec dr. Ploj in dr. Jurtela. Prvi je pojasnil, kaj so slovenski kmečki poslanci v zadevi podpor storili. Omenil je, da je podpora sicer premajhna, toda meseca decembra je z gotovostjo pričakovati znatnejšo podporo. Poslanec Ploj se je bavil tudi s sramotilnim spisom, katerega sta ptujski župan Ornig in Štajerčev urednik Linhart ponoči pred shodom raztresla po celem mestu. Zbrani kmetje so se s studom obračali od takega načelnika ptujskega okrajnega zastopa. Poslanec dr. Jurtela je zagotovil, da bodo tudi deželni poslanci v deželnem zboru štajerskem odločno nastopili v zadevi podpor. Izrazil se je tudi, da bodo posojilnice upoštevale izraženo željo zaradi brezobrestnih posojil. Govorila je še cela vrsta kmečkih govornikov, ki so izražali različne želje ob večjem ali manjšem pritrjevanju zborovalcev. Dr. V. Kukovec je odrekel v svojem govoru načelniku ptujskega okrajnega zastopa Ornigu in celemu okrajnemu zastopu pravico voditi razdelitev podpor. Ornig je poslanec graške trgovske zbornice in ne kmetov. Ta zbornica sedaj zahteva, da se brez državnega zbora in brez ozira na oškodovane kmete uveljavi že s 1. sept. trgovska pogodba s Srbijo z dovoljenjem uvoza živine. Ornig kot poslanec tovarnarjev s celim svojim ptujskim privržentvom torej ne more računati na zaupanje kmečkega ljudstva in naj se v vprašanje podpor za kmete sploh ne meša. Shod se je sijajno obnesel.

— Odseku „Prosvete“ za konjiški in slovenjebistriški okraj so darovali: g. ravnatelj Ivan Šepić v Konjicah 5 K, g. prof. Pascolo v Slovenski Bistrici 10 K; dr. Bogumil Vošnjak v Visolah pri Slov. Bistrici 20 K. — Najpristrčnejša zahvala. — Prosimo pri tej priliki svoje rojake, katerim je na srcu napredek naših dveh povestnih okrajev, za blagohotno gmotno podporo pri našem tukaj izredno težavnem delu. — Prispevke sprejema abit. Ljudevit Mlakar, Hošnica pri Laporjih, pošta Slov. Bistrica.

— Narodna založba v Celju. Ravnokar izvemo veselo novico, da se je v Ptujju podpisalo že okoli 30 naročnikov narodno-političnega dnevnika, katerega namerava z novim letom izdajati narodna založba v Celju, ako se oglasi že sedaj dovolj naročnikov. Iz Laškega trga je prejela narodna založba 16, iz Šmarij 11 naročninskih izjav.

— Slov. kmet. poučnega zleta na Češko se je udeležil tudi g. Jakob Klemenčič, veleposestnik in ravnatelj mlekarne v Središču.

— Sušince - Dürnbach. Ob južnozahodni strani Celja teče potok Sušince, ki prihaja iz Rožne doline. Svoj čas so ga nemški Celjani imenovali Pirešico. Vozili so se k ranjkemu Fervegi na južine in so tam videli Pirešico ter mislili, da ta mora teči do Celja, četudi se steka pri Drešinjivesi v Ložnico. Tedanji nemški okrajni zastop, kateremu načelnik je bil Stiger, je Sušinci bregove nekoliko vredil in jo vedno uradno imenoval Pirešico. Zdaj pa so si izmislili za Sušince ime „Dürnbach“, katerega nikdo v Celju ne govori in ne pozna. Pa Sušince mora biti ponemčena, kakor Javornik in Ambrožič.

— Celjska nemščina. V Žalec je došlo pred kratkim sledeče, v celjski nemščini pisano pismo: Pite Frau K. um Puch fir Madl er ist schtork krank mus Sspitol geben one pihl sspitol nimt nit Pite Frau ssiksn zum gemajda obi in zilli. Bern niks pekumen bis 20 kse tos beama in Griht anzaign. — „Vahtarica“ in celjski mestni očetje, kaj pravite h kulturi in izobrazbi „nemških“ Celjanov?

— Umrli je minul pondeljek v Šmartinu na Pohorju župnik M. Brezovšek, star 69 let. Pokojnik je služboval 36 let v Šmartinu in je bil še duhovnik stare vere, to se pravi izpolnjeval je svoje dolžnosti tako kakor jih ne izpolnjujejo sedanji duhovniki, ki prisegajo na ljubljansko veroizpovedanje.

Iz Savinje so rešili minulo nedeljo v Laškem trgu hlapca Pajka in pivarniškega delavca Kitaka. Oba sta po nesreči ponoči zašla v vodo. Vrli rešitelji so čevljar Brožko, žel. uradnik Sinek in obč. stražnika Hermann in Krajnc.

— Nemško „obrambno“ slavnost so priredili včeraj Nemci na Muti. Slavnost bi imela že preteklo praznike dokazati „nemški“ značaj podravske doline, pa Bog tega ni dopustil v kljub temu, da imajo na Muti nemškega škofa.

— Cene živine v Gradcu dne 20. avg. Na sejm se je prignalo 1680 glav. Cene stalne. Plačevalo se je za 50 kg žive teže: pitani voli 37—41 K, napol pitani 31—34 K, suhi 26—30 kron, krave od 13—33 K, biki 21—32 kron, mlade krave za molžo 25—29 kron; izmed tujih kupcev so pokupili največ Zg. Štajerci, Tirolci, Švicarji in Tržčani.

— Sodni svetnik Grebenc in kurniki. Pred kratkim je zapovedal g. sodni svetnik Grebenc v Gornjemgradu neki gospej, da mora odstraniti kurnik izpod oken jetnišnice, češ da

je to protihigijenično, zdravju jetnikov škodljivo. Pristav gornjegrajskega sodišča pa ima okno svoje sobe na dvorišče, kjer so glavni graščinski kurniki. Ali temu ti kurniki niso škodljivi? V omenjenem kurniku pod jetnišnico je imel svetnik Grebenc tudi že svoje kure; njegove seveda niso okuževale zraka. Sedaj jih ima blizu šole; ali tam ne veljajo zdravstveni predpisi? Kako je to, gospod svetnik? Morda nam blagovolite na svoji nemški posetnici to kričeče nesoglasje razložiti.

— Z vilami je obdelal 58 letni viničar F. Fideršek nek. Ano Kamenšek tako temeljito, da ji je zlomil roko. Premišljeval bo zato svoje junaštvo 3 mesece v mariborski kajhi.

— Vseh sodnijskih pomiloščenj vsled znanega cesarjevega pisma o priliki rojstnega dneva bo 15—16 tisoč.

— Iz Bočne pri Gornjemgradu smo zvedeli, da ni resnična tam razširjena govorica, da bi utonil Ignac Natlačen po dom. Purnat v Savi pod Čatežem, temveč se je srečno rešil iz Save s pomočjo desk.

— Iz Mozirja. Dne 13. septembra t. l. imate ženska in moška podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda občni zbor in ob tej priliki se vrši velika veselica v prid družbe na kar že danes opozarjamo vsa društva na to prireditev in nadejamo se, da vsak narodnjak ako mu le čas dopušča poleti na ta dan v Mozirje ter skupno podarimo: mali dar domu na altar.

— Pismo „Domovini“ iz Punta Arenas. Za hrvatsko kolonijo v Punta Arenas, glavnem mestu pokrajine Magallanes (republ. Chile) je ustanovil neki podjetni Hrvat hrvaški list „Domovino“. Neki Vuškovič v Punta Arenas je nato poslal uredništvu tega lista pismo s priprostim naslovom: „Ugledno uredništvo „Domovine“ u mjestu“. — Pismo je bilo oddano dne 16. julija; 23. avg. pa je priromalo od južnega tečaja na uredništvo „Domovine“ v Celju. Tako je torej pismo s priprostim hrvaškim naslovom časnika in brez pošte preromalo malone celo zemljo do nas.

— Žrtve pijančevanja: Dne 16. t. m. so našli v potoku Asch truplo 60 let starega delavca Josipa Katzensteinerja. Dognalo se je, da je v pijanosti padel v potok in se tako utopil. — Dne 17. t. m. je žagar Griessmeier našel na jezu potoka v Turnau mrtvega, leta 1845. rojenega hlapca Fr. Auerja, ki je v pijanosti gredeč po noči k svoji ljubici, padel v potok in utonil.

— Jubilejna slavnost trboveljskih narodnih društev v prid Ciril in Metodovi šolski družbi. Trboveljčani imajo običajno srečo s svojimi prireditvami; letošnjo lepo jubilejno slavnost vseh trboveljskih narodnih društev pa je žalibog pokvaril Jupiter Flavius. Praznično okrašene Trbovlje so pričakovale mnogo gostov in sosedov; ker pa se je nebo tako kislo držalo, so prišli le Hrastničani v večjem številu. Na uho v vas so postavili Trboveljčani slavolok z napisom „Dobro došli“. Tam so se zbrali trboveljska in hrastniška požarna bramba, pazniško društvo in pevska tamburaško društvo „Zvon“ ter so s pazniško godbo na čelu korakali skozi vas, koder so raz vsake hiše (izvzemši seve župnišče) plapolale slovenske trobojnice, pred občinski urad. Tam je pozdravil gospod župan Vodusek v imenu narodne in napredne občine Trbovlje društva, posebej pa še glavnega tajnika Ciril in Metodove družbe g. župnika Berceta. Potem pa je v lepih in vznesenih besedah slavil cesarja ob šestdesetletnici njegovega vladanja. Koncem govora so vsi navzoči trikrat zaklicali cesarju „živijo“. Nato so se društva podala na slavnostni prostor pri „špaucu“. Prostor

sam je bil lepo okrašen, posamezni šotori, zlasti pa kegličice, opremljeni tako okusno in primerno, da so delali aranžerjem vso čast! Ljudi se je zbralo mnogo, a jih je večinoma prepadel dež; večje družbe so ostale pod kozolcem in v hiši. Pazniška godba je izborna svirala pozno v noč. Mnogo priznanja je vzbujal moški zbor tamburaškega in pevskega društva „Zvon“ pod vodstvom g. Molla; z ozirom na kratko dobo vaj in druge razmere, moramo zboru čestitati! G. Berce je govoril o Ciril in Metodovi družbi, našem obrambnem in nemškem napadalnem delu; vzbudil je s svojim govorom toliko navdušenja, da so ga požarniki dvignili na rame. Podpredsednik „Zveze nar. društev“ g. Lešničar je govoril o štiristoletnici Trubarjevi in šestdesetletnici političnega življenja Slovencev. Srečolov je nudil mnogo krasnih dobrot; ljudje so pridno kupovali srečke; kdo pa se je mogel zlahka ubraniti tako ljubeznivih prodajalk kakor so bile gospice Ela in Mici Gutsmandlovi, Katica in Mici Spesovi, Anica in Kristina Kunejevi, Počivavškova in Volkerjeva? Po paviljonih in šotorih so razvile prodajalke, cvet trboveljskega narodnega ženstva, živahno delavnost. V kavarni ste gospodarili gospa Eva Kuharjeva in gospica Miši Windischerjeva; s slaščicami so nam stregle gospice Gorjupova, Ana Kramarjeva in Mimi Kajtnova; za lačne želodce so skrbele gospa Logarjeva in gospice Roza Vertovšnikova ter Lojzka Klembasova; srečo je delila pri srečolovu s pomočjo gosp. Kuharja gospa Marta Plavškova, cvetlice je imela v oskrbi g. Pustova, pri blagajni pa smo videli gospo Rasko Frankovičovo. Zvečer so zažgali po celem vrtu raznobarne lampijone; ker je dež ponehal, se je razvilo po celem prostoru pestro življenje. Kakor se čuje, se misli veselica v nedeljo ponoviti. Želimo delavnim trboveljskim društvom tedaj boljše sreče, to se pravi, lepšega vremena!

— **Umrl je v četrtek 20. t. m. v Beljaku g. Fran Eller.** Pokojni je bil eden izmed redkih narodnih nadučiteljev na Koroškem in častni član občine Marija na Zili. Doma je bil blizu Vojnika na Štajerskem. „Zadružna Zveza“ v Celju, pri kateri je sodeloval kot ud nadzorstva ves čas njenega obstanka, je izgubila z njim jako vnetega zadružnega delavca na Koroškem. Bodi mu zemljica lahka!

— **Glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda** je določena na dan 13. septembra t. l. v Ptuj. Pozivljemo vse podružnice, ki še tega doslej niso storile, da skličejo nemudoma občne zbere, volijo odbor in imenujejo delegate, ki jih bodo zastopali na glavni skupščini. Ako kaka podružnica tega ne stori o pravem času, nima na glavni skupščini glasovalne pravice. Nahajajo se tudi podružnice, ki sicer vzorno delujejo in družbo gmotno podpirajo, ne morejo se pa odločiti, da bi imele občni zbor in volile odbor. Prosimo točnosti tudi s te strani, da moremo javnosti izkazati družbino stanje. Prosimo tudi, da se naznani vodstvu številno podružničnih članov: pokroviteljev, ustanovnikov, letnikov in podpornikov. Čim večja jasnost in točnost iz podružnic, tem večja iz naše centrale.

— **Iz Ormoža.** Ker smo zgubili slovensko trafiko, moramo zahajati v nemško g. Martinza. Ta gospod pa ne govori posebej radi slovenski (razen z domačimi ljudmi) in tudi ne dajo radi slovenskih poštnih tiskovin. Ako se to ne bode izboljšalo, bomo prisiljeni drugod izpregovoriti. — Naše nemštvo je v zadnjih zdihljajih. Družabno življenje je proč, navdušenje za „sveto“ mater Germanijo je proč, pevsko društvo spi, turnarji so se poraz-

gubili — kratkomalo, treba je energičnega naskoka in Ormož bode slovenski! — Za naše razmere je zelo značilna dogodbica, ki se je vršila dne 9. avgusta o priliki velikega slovenskega koncerta v Ormožu. Neki varaždinski gostje so šli večerjat k Bauerju. Tam pa jih je nahrulil advokat dr. Delpin, a ga je g. Bauer zelo energično zavrnil, češ, da živi on od slovenskih in hrvaških gostov, od ormoških „Nemcev“ nima ničesar. Grozil je celo, da proda svoj hotel Slovincem. Predsednik nemškega spodnještajerskega narodnega sveta nima torej s svojim radikalnim nemštvom niti doma v Ormožu sreče! Znamenje časa in razmer.

— **25 let na vseučiliščih.** Navedemo nekoliko podatkov z avstrijskih vsenčilišč za leto 1880 in 1905. Učnih moči 903 — 1727, predavanj 2760 — 4798 in slušateljev 10.201 — 22.374. Od teh je bilo Nemcev 4769 — 8303, Čehov 1680 — 3786, Poljakov 1642 — 4056, Rusinov 514 — 926, Jugoslovancev 489 — 995, Lahov 354 — 476 in Rumunov 164 — 204. Judje so se v teh 25 letih pomnožili od 1638 na 3070. Na posameznih univerzah: Dunaj 4572 — 8233, Praga 2057 — 4017 (češka), 1565 (nemška), Lvov 1066 — 2933, Krakov 756 — 2023, Gradec 830 — 1913, Inomost 649 — 1017, Črnovice 271 — 673.

— **Iz Šmarja pri Jelšah.** Gotovo je še vsem znano, s kako slastjo je znani Jeremija „Slov. Gospodarja“ objavil sklep, katerega je storil na njegovo lažljivo vlogo osrednji odbor c. kr. kmetijske družbe v Gradcu v zadevi ustanovitve podružnice v Šmarju. V dotičnem sklepu označilo se je namreč postopanje pripravljalnega odbora, posebno župana g. Ferlinca kot nepravilno. Človek obrača, Bog pa obrne; tako je tudi sedaj prišlo. Vsled pritožbe pripravljalnega odbora razpravljajal je osrednji odbor kmetijske družbe dne 14. julija 1908 vnovič v tej zadevi (glej poročilo v „Gospodarskem glasilu“ št. 16). V dotični seji priznal je referent, da sklep zadnje seje vsled netočnih informacij osrednjega odbora ni bil popolnoma v skladu z dejanskimi razmerami, ter se je na to, da se dá zadoščenje g. Ferlincu, oziroma pripravljalnemu odboru ter prepreči vsako nesporazumljenje med podružnico in osrednjim odborom, sprejela izjava, da je bilo ravnanje g. Ferlinca in pripravljalnega odbora pri ustanovitvi nove podružnice v Šmarju popolnoma pravilno in da je osrednji odbor storil svoj sklep le vsled napačnih informacij.

S tem je dobil g. župan Ferlinec, oziroma pripravljalni odbor popolno zadoščenje, poštene Jeremija pa klofato!

— **Iz Št. Jurja ob Južni žel.** Nekoliko o našem društvenem gibanju. Naša podružnica kmetijske družbe štajerske zelo hvalevredno deluje; vsa čast gg. odbornikom! Posebno koristna je bila misel ustanoviti mlekarjo, za katero se največ trudi naš vrli g. Drogenik. Našli so se tudi delavni naprednjaki, ki skrbijo za nadaljnjo izobrazbo mladih obrtnikov. V tem oziru gre vsa čast g. Čretniku, znanemu izbornem stavitelju mlinov, kateri se je najbolj potegoval za ustanovitev prepotrebne obrtno-nadaljevalne šole. O dobrem napredku se mora poročati tudi glede „Knjižnice“; to požrtvovalno in pridno vodi g. učitelj Kveder. Kako potrebna nam je bila dobro delujoča kmečka posojilnica, vidimo šele sedaj, ko izkazuje tako krasen denarni promet. Hvala in priznanje g. učitelju Čuleku, ki ima pač največ posla z njo. Dasiravno so celjski in graški nemški listi grdo napadli našo trško požarno brambo, nas to nič ne

moti, da bi mi domačini, ki poznamo nje vrlino in izvežbanost, ne potrdili, da je ona vselej na svojem mestu in da se še spopolnjuje. Naročilo se je pred kratkim zopet več sto metrov cevi in drugih potrebščin. Da pa delovanje naših narodno-naprednih šentjurskih društev najde tudi med občinstvom priznanje, smo videli pri zadnji gled. predstavi naših izvrstnih diletantov: ljudi se je kar trlo! Saj imamo pa tudi režiserja g. Kvedra, kakršnega ni kmalu dobiti. Da nam je zapel tudi naš pevski zbor nekaj lepih pesmi, je še le povišalo zabavo in užitek. Mislimo, da se bodemo šentjurčani tudi lahko kmalu postavili s krepkim „Sokolom“. — Krajevnomu odboru „Nar. stranke“ pa bi naročili, naj sklicuje v okolici manjše zaupne shode, da se zamoremo pogovoriti to in ono. Vobče pa ponosno rečemo: napredni šentjur je na svojem mestu!

— **Pogreb dr. Gustava Ipavca** se je vršil v soboto, dne 22. t. m. v Št. Jurju ob J. ž. Nebo je bilo nenavadno jasno in prijetno, hoteč morebiti se tako izkazati pokojnemu zadnjo čast, ki je živel z dušo in telesom za svoj poklic, a živel ni samo za tega, ampak ravnal se je po Gregorčičevih besedah: dolžan ni samo kar veleva mu stan kar more, to mož je stoirti dolžan. Poleg težavnih svojih stanovskih skrbij mu je preostajal čas, katerega je posvetil slovenski pesmi. Neumorno se je trudil za olepšanje in prospeh trga, po njegovem prizadevanju smo dobili ravno v Št. Jurju slov. kmetijsko šolo, z njegovo podporo se dviga iz tal veliko poslopje, bodoča narodna šola v Št. Jurju. Ljudstvo je izkazalo pokojnemu dostojno čast in hvaležnost. Od blizu in daleč je prihitelo ljudstvo v Št. Jur; veličastnega pogreba se je udeležila „Slov. Glasbena Matica“ iz Ljubljane, „Celjsko pevsko društvo“ z zastavo, polnoštevilna šentjurska požarna bramba tudi z zastavo ter jako dosti odličnih mož iz Celja. Ob 9. uri se je začel premikati veličasten sprevod od hiše žalosti proti cerkvi, kjer se je opravila maša za rajneka. Po maši je zapel v cerkvi oktet ljubljanske „Glasbene Matice“ prekrasno žalostinko „Usliši nas gospod“. Dolga vrsta ljudstva se je premikala na to na pokopališče. Ob odprtem grobu so govorili gg. dr. Rakež, dr. Schwab in Kveder ter žalujoči množici razjasnjevali, kakega moža je izgubil ne le samo Št. Jur ampak cela Slovenija. Tukaj je zapela „Glasbena Matica“ s „Celjskim pevskim društvom“ „Nad zvezdami“ enako, kakor tudi po prvem blagoslovljenju telesnih ostankov dr. Ipavca na njegovem domu „Blagor mu“. S pokojnim smo izgubili moža-narodnjaka, ki je posvetil vse svoje moči, duševne in telesne domovini. Naj počiva v miru!

— **Vlada nasproti Nemeem in Slovincem.** Ob smrti g. dr. Ipavica v Št. Jurju ob J. ž. oživlja se spomin, kako deli vlada odlikovanja in službe Slovincem in Nemeem. G. Dr. Gustav Ipavic je za ljudski blagor neoporečno mnogo več storil, kakor dr. Neckermann v Celju. Pa dr. Neckermannu so dali red Franca Jožefa in red železne krone, dr. Ipavic se je moral zadovoljiti z nižjo odliko, zlatim križem za zasluge s krono. Dr. Defranceschi v Novem mestu je tako odliko odklonil. Nedavno je bil dež. sod. svetnik g. Martinak v Mariboru imenovan dejanskim nadsvetnikom. Nemeec je. Starejši svetnik gospod Gregorin v Celju ni bil vrednega spoznan plače nadsvetnika, kakor g. Martinak in prej g. Reitter v Celju. G. Gregorin je Slovenec, katerega zasluge se pač lahko merijo z onimi g. Reitterja in g. Martinaka. Ima pa samo naslov nadsvetnika. Odrivanje Sloven-

cev od višjih odlikovanj in služb te postavljanje Nemecev pred nje, je pekoča krivica, proti kateri se premalo upiramo. Naši poslanci pa so piškavi

— **Živinska kuga na Spodnjem Štajerskem.** Scab ali garje: v Braslovcah (okraj Celje). Rdečica pri svinjah: v Št. Jurju ob Juž. železnici (okraj Celje); v Žrečah (okraj Konjice); v Križevcih (okraj Ljutomer); v Lušečki vesi (okraj Maribor); v Sv. Andražu, Leskovcu, Janežovcih, Mali vesi, Krčovini, Sv. Lovrencu na Drav. polju, Brstju, Slovenji vesi, Bišu na Vurberku (okraj Ptuj). Svinjska kuga: v Logaroveh (okraj Ljutomer); v Hrastovcu, Janževem vrhu, Hočah. Pobrežju, Poljčanah, Rušah, Razvini in Radvini (okraj Maribor); na Bregu pri Ptuj in v Sv. Lovrencu na Dravskem polju (okraj Ptuj); na Bizeljskem (okraj Brežice). Mehurčki: v Janežovcih pri goveji živini (okraj Ptuj).

Prenehala je rdečica pri svinjah: na Hajdini (okraj Ptuj) in v Brežicah svinjska kuga.

Druge slovenske dežele.

— **V Vernbergu bl. Beljaka** je izvoljen županom odločen Slovenec g. Vošpernik.

— **Prestolonaslednik Fr. Ferdinand** je na lovu v leški dolini na Koroškem.

— **Za „večne maše“** je zapustila neka ženica v Lubušnji pod Krnom 480 K, svojim osebam pa po — 10 K. In slov. duhovnikov ni sram sprejemati takih denarjev!

— **Orglje** po slovenskih deželah dela mariborska nemška tvrdka Brandt. Slovincem Naraksu v Žalcu „slovenski“ duhovniki ne privoščijo zaslužka. Pred kratkim je tvrdka Brandt zopet postavila za 12.000 kron nove orglje v Šmartnem pri Litiji.

— **Poštarjem v Spod. Dravogradu** je imenovan poštni oficijant iz Maribora g. Ljud. Florenini. — Poštna odpraviteljica na Dobovi je postala gđ. Marija Vadnal poštna oficijantinja iz Brežic.

— **„Goriški Sokol“** v Gorici dobi septembra novo lepo telovadnico v dvorišču hiše „Trg. obrtne zadrage“ v ulici sv. Ivana. V isti hiši je nastanjenih že tudi več drugih narodnih društev.

— **60 tisoč kron** je nakazanih goriškim posestnikom za prvo pomoč po suši. Ta vsota je seveda mnogo prenzka.

— **Slive** so letos na Kranjskem (in tudi pri nas na Štajerskem) silno obrodile in nadjati se je bilo najboljšje letine. Žal pa so začele slive silno odpadati. To je posledica letošnje suše.

— **Dva ogleduha, Nemca,** so prijeli v Ptuj. Našli so pri njiju fotografske posnetke puljskih trdnjav in luke.

Loterijske številke.

Gradec, 22. avgusta 1908: 69, 78, 66, 22, 73.
Dunaj " " " 42, 68, 21, 49, 64.

Malo posestvo

išče se v celjski okolici ob vodi in pri gozdu, nepredaleč od železnice, hišica s 4—5 prostori ter drugimi prostori za kmetijo in 2—4 glave živine. Ponudbe: **Franjo Počkaj, Trst, Hotel Balkan.** 402 6-6

Takoj se odda v najem
gostilna

z vino-, pivo- in žganjetočem in kuhinjo v Slovenski Bistrici pod ugodnimi pogoji. Pojasnila daje iz prijaznosti g. **Ignacij Tkavc** v Slovenski Bistrici.
470 1

Štiri pomočnike

in sicer enega za fino in tri za mešano delo, dalje

dva dečka kot učenca s popolno hrano in stanovanjem sprejme v svojo delavnico čevljarški mojster **Adolf Wulz** v Voitsbergu.

Sprejme se takoj

trgovski pomočnik

prva moč v trgovino z mešanim blagom. Spretni manufakturisti imajo prednost. — Ponudbe na upravništvu „Domovine“. 467 2-1

V petek, dne 28. t. m. se bode vršila **na Teharjih v vili Pečnak dopoldne in popoldne**

licitacija

najrazličnejših predmetov, preprostih potrebščin, kakor tudi finega stekla, krožnikov, slik, ženskih oblek, tapet, knjig itd., ki se bodo prodajale radi pomanjkanja prostora po nizkih cenah iz neke prodane graščine. — V slučaju, da bi močno deževalo, se bode licitacija ponavljala v **soboto popoldne**.

V najem

se odda takoj dobro vpeljana klavnica in mesnica, stoječa ob glavni cesti blizu farne cerkve. 453 3-3

Več pove **Martin Pust**, Trbovlje.

Kupujte narodni kolek!

Dijak

ali dijakinja

iz boljše hiše se sprejme v popolno oskrbo pri ugledni rodbini v Mariboru. Naslov pove upravništvu „Domovine“ 455 3-3

Sprejme se

urarski pomočnik

pri vdovi **Fani Feldin v Žalcu** pri Celju, šte. 38. 457 3-3

V trgu Šmarje pri Jelšah prodaja se iz proste roke

hiša

z vrtom, njivo in travnikom pod ugodnimi pogoji. Vse natančneje se izve pri **Martin Debelaku**, posestnik in župan pri Sv. Mohorju, pošta Rogaška Slatina. 464 2-2

Dražbeni oklic.

Na zahtevanje Posojilnice v Celju se prodaja dne

5. septembra 1908

dopoldne ob pol 11. uri pri c. kr. okrajni sodnji v Celju odd. III. posestvo v Košnici ob okrajni cesti, obstoječe iz hiše, hleva, gospodarskih poslopij, 16 oralov host, 18 oralov njiv in travnikov, vse pod jako ugodnimi pogoji. Posestvo je cenjeno skupno na 10.896 K 20 vin. Najmanjši ponudek znaša 10.745 K 81 vin., pod tem zneskom se ne prodaja.

Savinski liker

preiskan in preizkušen na ces. kr. poljedeljskem preizkuševališču na Dunaju.

Savinski liker

je pripravljen iz planinskih in gorskih zelišč, ter se priporoča kot krepčilni napoj v zdravstvene namene. Lastnik znamke

VINCENC KVEDER Žalec v Savinski dolini, Stajersko.

13 130-89

Novi lovski zakon

je ravnokar izšel, cena kartoniranemu izvodu K 1'20, po pošti K 1'30. Založila Zvezna trgovina v Celju.

Nova vinska postava

v obliki plakata dobiva se v

Zvezni trgovini v Celju

Cena 60 vinarjev, po pošti 70 vinarjev. Znesek se pošlje po nakaznici ali v znamkah.

54 51

Moderno sukнено, volno svileno in perilno blago radi prevelike zaloge odslej po iznenadno nižanih cenah priporoča tvrdka

Karol Vanič ❀ Celje ❀ Narodni dom